

FRI PROCES

Hvad er fri proces?

Formålet med fri proces er at give personer med begrænset økonomisk formåen mulighed for at føre en retssag ved domstolene.

Hos Advokaterne Sankt Knuds Torv P/S fører vi mange retssager, hvor klienten har fået fri proces.

Fri proces betyder kort fortalt, at du får beskikket en advokat, og at det offentlige i øvrigt betaler alle omkostninger, som er forbundet med en retssag.

De omfattede udgifter er blandt andet:

- Retsafgift.
- Egne advokatombkostninger (salæret fastsættes af domstolene).
- Omkostninger til syn og skøn.
- Omkostninger til vidnegodtgørelse.
- Idømte sagsombkostninger til modparten, hvis sagen tabes.

Hvis en sag, hvor den part, der har fri proces, fik helt eller delvis medhold, ankes af modparten, omfatter den fri proces også behandlingen af ankesagen.

Har du en retshjælpsforsikring skal der i øvrigt altid ske meddelelse til forsikrings-selskabet, hvis sagen er dækket af retshjælpsforsikringen. I en sådan situation vil forsikrings-selskabet dække sagens ombkostninger, og hvis der samtidig er mulighed for at få fri proces, vil selvriskoen blive betalt af statskassen.

Hvis du får fri proces til skifte af et fællesbo i anledning af separation/skilsmiss, er du ikke fritaget for betaling af skifteafgift – fri proces medfører i denne situation kun, at du fritages for at stille sikkerhed for betaling af skifteafgiften. Fri proces medfører også, at f.eks. salæruudgiften til skifterettens medhjælper dækkes af statskassen, medmindre udgiften kan dækkes af boets midler.

Hvilke tvister er dækket af reglerne om fri proces?

Det er muligt at få fri proces til de fleste typer af sager. F.eks.:

- Ægteskabssager.
- Forældremyndighedssager (undtaget hvis du er sagsøger i sager om ændring af en aftale eller dom efter forældreansvarslovens § 14 eller § 17, stk. 2).
- Lejesager.
- Funktionærsager.
- Erstatningssager.
- Mangler ved fast ejendom.

Hvilke tvister er *ikke* dækket af reglerne om fri proces?

Det er ikke muligt at få fri proces til følgende:

- Almindelig rådgivning og advokatbistand, herunder testamenter, ægtepagter, bolighandler m.v.
- Straffesager

- Sager, der behandles i det administrative system. F.eks. samværs- eller bidragsager, som behandles af statsforvaltningen.
- Sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed.
- Inkassosager.
- Private injuriersager.
- Sager, der kan behandles af godkendte klagenævn.

Hvem kan få fri proces?

Fri proces kan gives til privatpersoner, uanset om du er sagsøger eller sagsøgt.

For f.eks. selskaber, foreninger m.v. er det i praksis en betingelse, at der kun kan bevilges fri proces, hvis sagsomkostningerne må forventes at medføre et væsentligt tab for enheden eller de personer, som har interesse i selskabet, f.eks. aktionærer og medlemmer af en forening.

Økonomiske betingelser

For at få fri proces er det som udgangspunkt en betingelse, at du opfylder nogle økonomiske betingelser.

Ved vurderingen indgår dit indtægtsgrundlag for det forrige kalenderår, dvs. den personlige indkomst med tillæg af eventuel positiv kapitalindkomst (inkl. eventuel aktieindkomst). Øvrig formue har ingen betydning.

I 2012 anvendes således årsopgørelsen for 2010. Hvis dine indtægtsforhold har ændret sig væsentligt i forhold til årsopgørelsen for 2010, kan de aktuelle indkomstforhold i stedet anvendes.

Indtægtsgrænserne er i 2012:

- Enlige ansøgere 289.000 kr.
- Ansøgere i ægteskab el. samlivsforhold (samlet) 369.000 kr.

Beløbene forhøjes med 50.000 kr. for hvert barn (også stedbørn og pleje-børn) under 18 år, som enten bor hos dig eller som i overvejende grad forsørges af dig.

Selv om du opfylder de økonomiske betingelser, er det dog ikke muligt at få fri proces, hvis sagsomkostningerne skønnes at blive uvæsentlige i forhold til dit indtægtsgrundlag.

Øvrige betingelser

Hvis de økonomiske betingelser for at få fri proces er opfyldte, kan der gives fri proces, såfremt du også skønnes at have **rimelig grund til at føre proces**.

I denne vurdering indgår *blandt andet* følgende forhold:

- Sagens betydning for dig
Sager om bolig, ansættelsesforhold eller personskade anses typisk for at være af væsentlig betydning for en person, hvilket taler for at give fri proces.
- Udsigten til at få medhold i sagen
Hvis du har overvejende sandsynlighed for at vinde en sag, taler det for at give fri proces.

- Sagsgenstandens størrelse
Hvis sagen er af mindre økonomisk værdi (ca. under 3.000 kr.) vil en ansøgning om fri proces blive afslået.
- Størrelsen af de forventede omkostninger
Hvis omkostningerne antages at blive urimeligt høje sammenlignet med sagens indhold, taler det imod bevilling af fri proces.
- Muligheden for at få sagen afgjort ved et administrativt nævn eller et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af ministeren for familie- og forbrugeranliggender
Fri proces vil blive afslået, hvis ansøgeren ikke først har indbragt tvisten for et sådant nævn.

Selv om de grundlæggende betingelser for fri proces ikke er opfyldte, kan der under særlige omstændigheder gives fri proces, hvis en sag er af principiell karakter eller af almindelig offentlig interesse. Dette gælder også, hvis en sag har væsentlig betydning for din sociale eller erhvervsmæssige situation.

Hvordan opnår du fri proces?

Ansøgning om fri proces behandles enten af domstolene eller af Civilstyrelsen. Forinden anlæg af en retssag, ansøger vi om fri proces for dig, såfremt betingelserne er opfyldte.

Domstolene tager stilling til ansøgning om fri proces i følgende sager:

- Sager i 1. instans om ægteskab.
- Sager i 1. instans om ophør af fælles forældremyndighed og bopæl.

Undtagelser:

1. I sager, hvor en af parterne har forældremyndigheden ved sagsanlægget, skal sagsøgeren søge om fri proces hos Civilstyrelsen.
 2. I sager om forældremyndighed til andre end forældrene skal sagsøgeren søge om fri proces hos Civilstyrelsen.
- Sager i 1. instans, hvor ansøgerens krav allerede er fastslået ved et nævn, f.eks. et huslejenævn, Advokatnævnet m.v.

Hvis det er åbenbart, at du ikke vil få medhold i sagen, kan retten ved kendelse afslå at give fri proces. Kendelsen kan påkæres.

I alle andre sager behandles ansøgninger om fri proces af Civilstyrelsen.

Et afslag om fri proces fra Civilstyrelsen kan påklages til Procesbevillings-nævnet. Klagefristen er 4 uger regnet fra det tidspunkt, hvor du modtog meddelelse om afslaget.

RETSHJÆLPSFORSIKRING

Hvad er en retshjælpsforsikring?

De fleste forsikringer indeholder en retshjælpsforsikring, som dækker dine sagsomkostninger i visse nærmere afgrænsede typer af retssager.

Forsikringssselskabet afholder følgende udgifter:

- Dine sagsomkostninger (dog gælder der særlige regler for småsager).
- Omkostninger til modparten, som er idømt af retten eller godkendt af forsikringssselskabet.
Omkostninger til syn og skøn.
Omkostninger til indhentelse af specialisterklæringer efter forsikringssselskabets forudgående godkendelse.
- Omkostninger i forbindelse med retsmægling, såfremt dette på forhånd er godkendt af forsikringssselskabet.
- Omkostninger til gruppesøgsmål efter tilmeldingsmodellen.
- Øvrige forhåndsgodkendte omkostninger eller omkostninger, som ville være blevet godkendt af forsikringssselskabet.

Følgende udgifter er ikke dækket af en retshjælpsforsikring:

- Urimelige omkostninger, f.eks. fordi du ikke skønnes at have rimelig grund til at føre sagen.
- Dine rejseomkostninger eller tabt arbejdsfortjeneste.
- Omkostninger i forbindelse med tvangsfuldbyrdelse, arrest og fagedforbud.
- Omkostninger ved tvister, der kunne være behandlet ved et klagenævn.

Der er typisk tilknyttet en retshjælpsforsikring til en almindelig familieforsikring med indbodækning, en bygningskaskoforsikring (villa- eller fritidshusforsikring), en kaskoforsikring for et motorkøretøj eller en lystbåd. Det er ikke muligt at tegne en separat retshjælpsforsikring.

Forsikringsbetingelserne for retshjælpsforsikring er de samme i alle forsikringssselskaber og er udarbejdet af forsikringssselskabernes erhvervsorganisation, Forsikring & Pension. Dog kan der være forskel på maksimumsdækningen og størrelsen af selvrisiko, hvilket fremgår af de individuelle forsikringsvilkår.

Hvis du ikke opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, dækker retshjælpsforsikringen omkostningerne ved sagen, men der gælder dog en selvrisiko, som typisk er på 10% af de samlede omkostninger eller minimum 2.500 kr. samt en maksimumdækning på typisk 75.000 kr.

Hvilke tvister er dækket af en retshjælpsforsikring?

Retshjælpsforsikringen dækker som altovervejende hovedregel kun tvister opstået i privatlivet, som kan danne grundlag for et civil retssøgsmål.

Hvilke tvister er *ikke* dækket af en retshjælpsforsikring?

- Tvister i forbindelse med erhvervsudøvelse (uanset om du er selvstændig eller lønmodtager, og hvad enten der er tale om et hovederhverv eller om bierhverv, herunder hobbypræget erhverv). Hvis du er erhvervsdrivende kan der dog være en særlig retshjælpsforsikring tilknyttet erhvervsforsikringerne.

- Tvister med myndigheder i skatte- og afgiftsspørgsmål. Andre tvister med offentlige myndigheder, såfremt den øverste administrative myndigheds realitetsafgørelse ikke kan påkendes af de almindelige domstole.
- Ægteskabssager samt sager om forældremyndighed og samvær. Forsikringen dækker dog omkostningerne ved sagens behandling i landsret eller i højesteret, hvis der er givet helt eller delvist medhold i byretten.
- Tvister i forbindelse med bodeling i anledning af separation eller skilsmisse eller sager om opløsning af papirløst samliv eller interessentskaber.
- Tvister i forbindelse med dødsbobehandling og arv.
- Private injuriersager, medmindre du som sagsøger eller sagsøgt får fuldt medhold i samtlige påstande.
- Straffesager med undtagelse af omkostninger ved civilretlige spørgsmål, der afgøres i forbindelse med straffesagen.
- Inkassosager mod dig, hvis fordringens rigtighed og størrelse er utvivlsom.

Hvem kan få retshjælpsdækning?

Den eller de personer, som er omfattet af hovedpolicen, er dækket af retshjælpsforsikringen.

Hvordan opnår du retshjælpsdækning?

Forsikringsdækningen er betinget af, at en advokat fører sagen ved retten. Det er også advokaten, der sørger for at indgive en anmeldelse af sagen til forsikringselskabet.

Det er forsikringselskabet, der tager stilling til, om retshjælpsforsikringen dækker den konkrete sag.

Hvis forsikringselskabet afslår at yde retshjælpsdækning til en sag, kan du søge om fri proces efter reglerne herom.